

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗВО

Таран О.М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування
Державного біотехнологічного університету
м. Харків, Україна*

В умовах сучасного стану університетської освіти України принципи академічної культури та доброчесності або сприймаються як щось абстрактне, модне, про що часто згадують на словах, але не використовують на ділі. Академічна доброчесність – це підґрунтя університетської, наукової культури, яка повинна формуватися як невід’ємна складова частина загально суспільних цінностей. Негативні явища, розрив між задекларованими етичними цінностями, принципами та практикою їх втілення в університетське життя, «системні деформації у просторі університетської культури» сприяють породженню корупції в академічному середовищі, «яку в широкому значенні цього слова можна трактувати як виродження і деградацію світогляду, стосунків та взаємодії у середовищі університетської адміністрації, викладачів і студентів. Наслідком корупції в університетах стає не тільки падіння якості освіти та рівня наукових досліджень, а й формування своєрідної університетської антикультури, яка інструменталізує особу викладача і студента, не даючи скластися культурі довіри, поваги, відповідальності, якості та взаємної співпраці» [1, с. 39].

Відповідно до Бухарестської декларації етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європі кожен член академічної та освітньої спільноти діяч повинен прагнути до чесності і лише потім поширювати це прагнення на інших учасників освітнього та наукового процесу, послідовно утримуючись від брехні, шахрайства, крадіжок та інших форм нечесної поведінки, що викривляють парадигму освіти і науки. Відповідно до Бухарестської декларації етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європі кожен член академічної та освітньої спільноти діяч повинен прагнути до чесності і лише потім поширювати це прагнення на інших учасників освітнього та наукового процесу, послідовно утримуючись від брехні, шахрайства, крадіжок та інших форм нечесної поведінки, що викривляють парадигму освіти і науки [2].

Окреслюючи значення академічної культури для кожного вищого навчального закладу, було акцентовано, що вона «...повинна активно і постійно підтримувати – через заяви про місії, інституціональні хартії та кодекси академічної поведінки, цінності, норми, практики, переконання та висновки, які створюють в інституціональній спільноті етнос, який ґрунтується на принципах поваги гідності людини, її фізичної і психічної цілісності, навчання впродовж життя, поліпшення знань та підвищення якості, інклюзивної освіти, представницької демократії, заохочення активної громадянської позиції та недискримінації».

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками (закон України «Про освіту» ст. 42, п. 2) передбачає: посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність; контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти; об'єктивне оцінювання результатів навчання [3].

Основою формування академічної доброчесності виступають кодекси професійної етики, які визначають правила поведінки у професійній спільноті. Дотримання таких кодексів є не менш важливим, ніж дотримання вимог законодавства, оскільки саме етичні стандарти закладають фундамент функціонування різних професійних сфер та є свідченням їх стабільності, ефективності та продуктивності. Етичні норми можуть бути зведені до таких основних категорій: 1) чесність і сумлінність при проведенні досліджень; 2) визнання інтелектуального внеску інших учених; 3) взаємовідносини з громадськістю; 4) моральні цінності, які затверджуються або спростовуються науковим дослідженням. У першу чергу підґрунтям академічної доброчесності мають вступати етичні принципи та ціннісні орієнтири як окремого науковця, так і наукової спільноти.

Дотримання морально-етичних норм, порядності, академічної доброчесності в академічному середовищі закладів вищої освіти тісно пов'язане як з освітніми реформами, політичними та економічними змінами в країні, так і з рівнем академічної культури, дотриманням професійної етики всіма учасниками освітнього процесу [4]. Реформування у вітчизняному освітньому просторі підпорядковане основній меті: підвищенню якості освіти, підготовці високопрофесійних фахівців, формуванню людини як особистості та індивідуальності, яка забезпечує розвиток держави в цілому, культурний та духовний розвиток суспільства.

Список використаних джерел:

1. Добко Т., Турчиновський В. Академічна культура та доброчесність, як соціальний капітал сучасного університету // Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. С. 37–52. URL: http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf
2. Бухарестська декларація з етичних цінностей і принципів вищої освіти в європейському регіоні (2004 р.). URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03797720500083922?journalCode=chee20>
3. Закон України «Про вищу освіту». м. Київ, 1 липня 2014 року. № 1556-VII. URL: <http://osvita.ua/legislation/law/2235>
4. Грицасенко Л.М. Академічна доброчесність в академічному середовищі закладів вищої освіти. Scientific Journal Virtus, 2018, March 22, Part 2, pp. 126–131. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/9827/5/Virtus_2018_%2322_Part-2_March.pdf